

Истражување на ставови на студентите во однос на практикантството, можностите за вработување и развој на кариера

Сакајќи да ги провериме ставовите на студентите на додипломски и постдипломски студии околу образованието, можностите за вработување и развој на кариера во нашите институции и компании, спроведовме една мала анкета со прашања од овие неколку области. Анкетата беше спроведена преку интернет, преку SurveyMonkey. На неа одговорија 70 испитаници. Притоа, се работи за приоден примерок, кој офаќа студенти и од приватни и од државни универзитети. Мнозинството од студенти се од Скопје (79%), а останатите имаат постојано живеалиште во други градови во Македонија (18%) или надвор од Македонија (2%).

Мајда Јошевска
дипломиран Психолог
Елена Иванова
студент на Економски Факултет
Мирјана Радевска
дипломиран Психолог

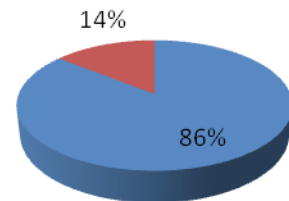
Истражување на Global HR™

Следуваат резултатите од прашалникот:

Степен на студии

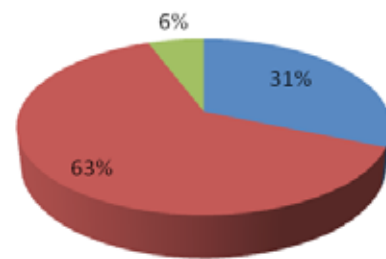
■ Додипломски ■ Постдипломски

1. Најголем дел од испитаниците се на додипломски студии.

3. Дали знаењата и вештините кои ги стекнуваш на факултет би ти биле доволни за да почнеш да работиш веднаш по дипломирањето?

■ Да, мислам дека знаењата и вештините кои ги стекнувам би ми биле доволни
■ Не, не се доволни би ми требале дополнителни знаења и вештини
■ Не можам да проценам

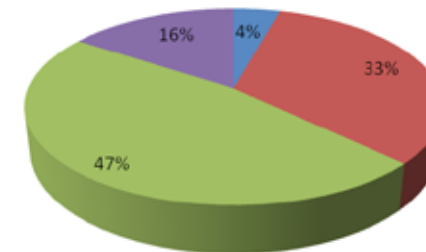

3. Најголем дел од студентите сметаат дека се доволно квалификувани со знаења и вештини за веднаш по дипломирањето да почнат со работа.

4. Во склад со мислењето на студентите дека квалификациите кои ги добиваат од високообразовната институција каде што студираат, и состојбата со оценката за тоа колку им користат вештините и знаењата стекнати таму. Меѓутоа во овој дел, една третина од испитаниците ги оцениле истите за малку корисни.

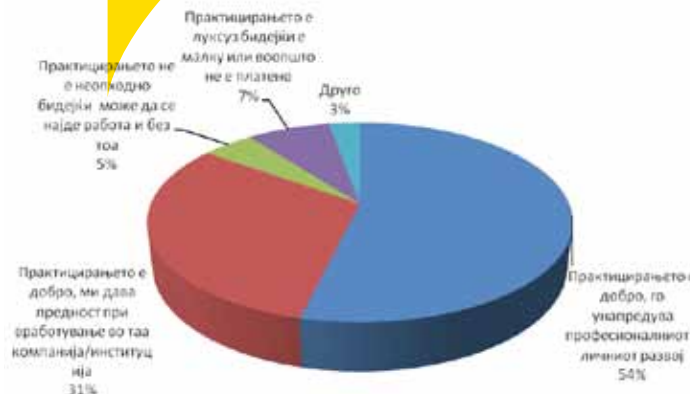
4. На скала од 1 до 4 оцени ја корисноста на знаењата и вештините кои се нудат на високообразовната институција на која студираш, во однос на вработување:

■ 1-сосема се бескорисни ■ 2-малку ми користат
■ 3-главно ми користат ■ 4-многу ми користат

5. На ова прашање повеќе од половина од испитаниците имаат позитивен став кон практикувањето од аспект дека го унапредува професионалниот развој. Нешто помалку испитаници својот позитивен став кон практикувањето го поврзуваат со тоа што практикувањето им дава предност при вработување. Оние 3% од испитаниците кои навеле сопствено објаснување за ставот кон практикувањето се изјаснуваат дека тоа е начин да се збогати CV-то и професионалниот развој ако амбицијата е да се отвори сопствен бизнис или дека е генерално неопходно, а едно објаснување е дека ставот зависи од тоа дали се работи за приватен или државен сектор каде би се практикувало.

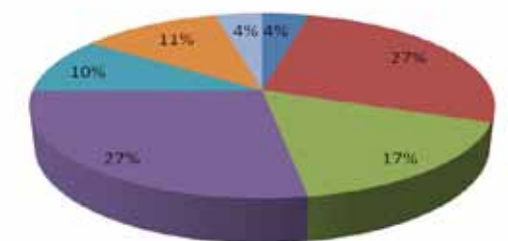
5. Које е твоето мислење во врска со практиканството?

6. Мислењето на студентите за тоа какви се можностите за пракса кои се нудат, подеднаков процент сметаат дека компаниите/институциите се „затворени“ за практиканти и дека се неопходни лични контакти со внатрешни лица за да се практикува негде. Ова е во согласност со непостоењето на формален и институционално регуларен начин да се практикува. Заради истото, индикативен е процентот на студенти кои се изјаснуваат дека не знаат какви можности за пракса се нудат, дека не дознаваат за термините за да аплицираат за пракса како и за недоволното искористувањето на постоечките можности за практикување. Само 4% од испитаниците сметаат дека е многу лесно да се најде каде да се аплицира. Ист процент од испитаниците навеле алтернативно мислење на наведените за практиканството. На пример, беа наведени објаснувања дека е потребно „внатрешно лице“ за пракса во државен сектор, а дека во приватниот постои страв да се прими практикант заради можноста да „протечат“ информации кои би можеле да им користат на конкуренцијата, додека трети сметаат дека нема разлика меѓу приватниот и државниот сектор во оваа смисла. Друго објаснување е дека постојат јасни закони и регулативи кои ја ограничуваат можноста за практиканство (барем во приватниот сектор) со што секое практикување би било „надвор од законот.“

6. Што мислите за можностите што ги нудат компаниите/институциите за пракса?

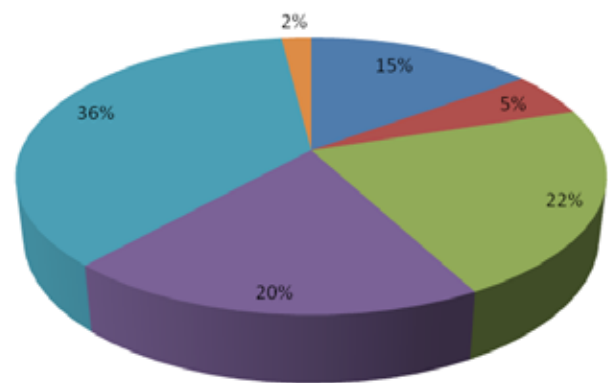
■ Многу е лесно да се најде каде да се практикува
■ Обично компаниите/институциите се „затворени“ за практиканти
■ Можности за практиканство има но не се користат доволно
■ Неопходни се лични контакти со внатрешни лица за да се влезе да се практикува
■ Не дознавам за термините кога треба да аплицирам за практиканство
■ Не знам какви можности се нудат за практиканство
■ Постои разлика помеѓу државниот и приватниот сектор

7. На прашањето за тоа како се дознава за можности за вработување, одговорите со сличен процент се поделени на тоа дека познавањето на некој од компанијата/институцијата од интерес е најпопуларен начин за информирање, потоа директно одење во компанијата и/или следењето на огласите на нивните веб страни и следењето на интернет огласите (кои не се на страната на конкретна компанија/институција). Помалку популарно е барањето на огласи во весници и користење на услугите на агенциите за посредување при вработување. Од оние кои навеле друг начин за дознавање за можности за вработување се потенцира дека интерни препораки се најефикасен начин за вработување како и „упатување од некој од партијата која е на власт“.

7. Најлесно е да се дознае за можности за вработување преку:

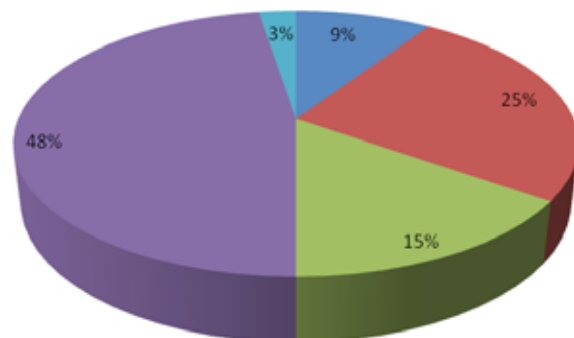
- Пребарување на огласи по весници
- Преку агенции за посредување при вработување
- Пребарување на огласи преку интернет
- Директно одење во компанијата/институцијата од интерес или редовно следење на огласите на нивните веб страни
- Познавање на некој од компанијата/институцијата од интерес и негова препорака за нас
- Друго

8. Голем дел од испитаниците сметаат дека таканаречените „врски“ се клучен фактор при добивањето на работно место без разлика дали се работи за приватен или државен сектор. Втор по популарност е интерната препорака, а потоа и претходното практикување во таа компанија/институција. Изненадувачки е тоа што една четвртина од одговорите се однесуваат на тоа дека препораката од релевантно лице е клучна при добивањето работа. Контрадикторно на одговорите на другите прашања, само 9% од испитаниците сметаат дека завршувањето на соодветен степен на образование е начин да се добие работа, со оглед на тоа дека голем процент од одговорите се однесуваат на тоа дека знаењата и вештините акумулирани за време на студиите се доволни и главно корисни за вработување веднаш по дипломирањето. Од оние малкумина кои навеле друг начин за добивање работа се појавуваат одговорите дека важно за вработување е имањето „членска книшка, за жал“, тестирање на работното место и дообучување/неформално образование.

8. Добивањето на работно место во приватен/државен сектор најчесто се случува преку:

- Завршување на соодветен степен на образование и конкурирање преку јавен оглас
- Со препорака за нас од релевантно лице (професор, друг работодавач итн.)
- Претходно практикување во компанијата од интерес
- Со „врски“
- Друго

На ова прашање најголем процент од одговорите се дека студентите не се информирани за тоа какви можност за развој на кариерата се нудат во компаниите. Подеднаков процент на одговори се однесуваат на тоа дека унапредувањето во компаниите не е во согласност со развојот на личноста и дека им се доделуваат на оние лица кои имаат најдолг стаж во компанијата/институцијата. Во помал процент се појавуваат одговорите дека постојат можности за напредување на вработените и дека тие се добиваат врз основа на континуираниот професионален развој. Оние 5% кои сметаат дека постои друго објаснување за ова прашање сметаат дека во странство трудот/развојот е подобро награден (со унапредување), дека ретко која компанија/институција разбира што е тоа развој на кариера и дека дури и кога се унапредува некој платата му останува иста или минимално му се зголемува.

Последното прашање од анкетата се однесуваше на тоа кои социјални мрежи ги користат испитаниците и за кои цели. Тука испитаниците ги бираа сите социјални мрежи кои ги користат и наведуваа потреби заради кои истите се користат.

Социјална мрежа	Процент од испитаниците кои го избрале овој одговор	Цели за користење на оваа социјална мрежа
Facebook	98%	дружење и забава; networking, промоција, рекламирање, booking; добивање на информации за работа; информирање за настани и случувања; лесно пренесување на йорак на многу луѓе.
Myspace	33%	следење на музика и музички настани (наоѓање бендови, промоција на музика, соработување со музички изведувачи, промоција и реклама на соопствена музика); контакти за работа и booking на музичари; дружење, забава и одржување контакти
Twitter	22%	информирање за новости; информирање за наука и стиручни области; социјализација; micro web blog
Linked In	11%	професионални контакти; „Се надевам дека некој ќе ме йобара за йроект“ „Скоро се зайознав со Linked In се уште не сум навлегла, но мислам дека е корисно.“
Yahoo! Kickstart	23%	за елекйронска йошйа; информирање за настани; за комуникација со колеги во йрофесионални и едукайивни цели
XING	5%	(нема йонугено објаснување на целийе)
Друго:	11%	<ul style="list-style-type: none"> • “X-fire за gaming”; • “deviantArt за йпромоција на моийе дела.” • “Skype за комуникација со луѓе од стйранстйво и стйекнување нови йријайтели.” • „Google за айсолућно се!“